ЛОЗУРКӮҲ

Имрӯз башар воқеан дар рӯёрӯйӣ бо ду хатари азим қарор дорад, ки яке табиъист ва дигаре маънавӣ. Табиъӣ он аст, ки бо номи «гармои ҷаҳонӣ» аз чандин сол қабл шинохта шудааст ва атрофи он ҳангомаҳо барпост, вале зоҳиран наметавон аз он пешгирӣ кард. Маънавӣ он аст, ки башар дар сабқати пешдастӣ бар якдигар даст ба исрофоте моддию маънавӣ мезанад, ки ин равандро суръат мебахшад ва ҳеч ҳозир нест, аз ин сабқатҳои ҷунуномез даст бикашад. Дар ин миён «лозур» (пиряххо) рамзи захираҳои оби ҳаёти сайёра ҳастанд, ки бо исроф ба нобудӣ кашонда мешаванд. Дар айни ҳол шабеҳи лозурҳои дерсол бар қуллаҳои омонбӯси кӯҳистон ҳамчунон захираҳои маънавӣ ва арзишҳои суннатии башарӣ ва миллӣ ҳастанд, ки бо муҳофизакорӣ дар лифофаи урфу одатҳо ва анъанаҳои неки суннатии мардумӣ нигоҳ дошта шудаанд, вале дар ин сабқатҳои бартариҷӯйӣ онҳо низ гудохта ва аз миён бурда мешаванд. Табиъат ва одамийят ҳарду дар як хатти бӯҳрон қарор гирифтааст. Нобудии яке нобудии дигар ва наҷоти яке наҷоти дигарест. Исроф бемории маргбори қарни охир шудааст ва танзими сарфи дороиҳо ягона тазмини бақои оламу одам.

ПАЁМ

Бани Одам аъзои як пайкаранд.
Саъдӣ

Оҳехта теғи мавҷ уқёнус,
Бар соҳили амн мезанад шабхун.
Гӯё, зи хатои одамӣ кайҳон,
Гардан бикашад зи чанбари қонун.

Антарктида – Қитъаи Лозур,
Метаркад аз фишори хуни хеш.
Аз оташи нафс беша месӯзад –
Дунёхор аз таби ҷунуни хеш.

Ховар ҳама ғарқи оташу хун аст,
Обаш ҳама ашки кӯдаки маҷруҳ.
Чун доми балост чоҳи нафти ӯ,
Зояндаи дарду ҳасрату андуҳ.

Лабхушк ҳубоби дӯши дарёҳо,
Сад фавҷ муҳоҷирони иҷборӣ.
Ҷӯёи инояти “тамаддунсоз”,
Раҳгумзадаи тилисми таррорӣ.

Аз банд раҳо шудаст деви Нафс,
Биншаста ба зини аждари Исроф.
Метозад дар ҷаҳону мебалъад
Ақлу хираду адолату инсоф.

Даҷҷол дигар фасонае набвад,
Яъҷуҷ... дигар на пушти деворест.
Апокалипсису Армагеддон ҳам[1]
Дигар на хаёлу ваҳму пиндорест.

Пайғоми миёни қораҳо – мӯшак,
Ҳуҷҷат ба салоҳи одамӣ – атом.
Ҳар миллати бенасиб аз ин афзор
Сармояву маъдану маводи хом.

Африка – биҳишти сонии Одам,
Дар кӯраи ташнагиву факру ҷӯъ
Месӯзаду дуди тираи онро
Таъбир кунанд аломати мамнӯъ.

Мамнӯъгаҳест озмоишӣ
Аз баҳри ҳазор дарду беморӣ.
Масҳуршуда ва ё шабистонест,
Бар санги садаш шикаста бедорӣ...

Аз минбари Созмони Миллатҳо
Овои расои тоҷикӣ бар шуд.
Минбар на, ки қуллаи Бадахшон буд,
Симурғ аз он даме паровар шуд.

– “Парвардаи хоку офтобу об,
Мо боми як осмон ба сар дорем.
Садпора агар шавем ҳамчун об,
Бар ваҳдати якдигар сафар дорем.

Аъзои шарифи пайкари воҳид,

[1] Ривоятҳои асотирӣ аз поёни ҷаҳон.

Моем шарики дарди якдигар.
Моҳийяти одамӣ будан ин аст,
Бо гуфти ҳакиму қавли пайғамбар.

Обишхури мо, ки аз азал пок аст,
Ҳайф аст ба хоку хунаш олудан.
Ин гавҳари тобноки ҳастиро
Бояд ба ҳарири ҷон биполудан.

Чун ашки зулоли модари тоҷик,
Чун шабнами лолаи саҳаргоҳӣ.
Чун оби ҷабини ранҷбар деҳқон,
Ин аст раҳи наҷот, гар хоҳӣ.

Ҳайф аст ҷаҳон дар об ниме ғарқ,
Ниме зи аташ шуда биёбонмарг.
Гӯё ки ҳаёт бар сари шохе,
Пар-пар бизанад мисоли оташбарг.

Сад рӯди дуруд мо равон дорем,
Сарҷӯйи бузург аз осмон дорем.
Мо ташна найему оташе дар ҷон
Аз сӯзиши ҷони ташнагон дорем."

Ин буд суруши даъвати Ноҳид,
Ин буд паёми раҳмати Эзид.
Ин буд насими Ҷӯйи Мулиён,
Ҷайҳун ба сухан шуду ҷаҳон бишнид.

Ин бор ҳавои он сафар омад,
Бар рафта ниёзи нав назар омад.
Он қатраи об, ки ба дарё рафт,
Андар кафи мавҷҳо гуҳар омад.

СИПОС

Ба ҷаҳон то зи қуллаҳо нигарем,
Рӯ ба фардои нек пайсипарем.

Истода ту дар муқобили тӯфон
Як деҳаи муштипар дар оғӯшат.

Эй Пири муроди банда, Лозуркӯҳ,[2]
Ҳошо, ки даме кунам фаромӯшат.

Селоб ба рӯи синаат канда
Аз қарн ба қарн дарраҳои жарф.
Гаҳ ҷомаи сабзи хусравон дорӣ,
Гаҳ хирқаи сӯфи сӯфиён аз барф.

Саҷҷодаи туст осмони шаб,
Тасбеҳи ситораҳо дар ангуштат.
Дарёи шароби нур мерезад
Дар косаи сангҳо зи чархуштат.

Гулбонги азони бомдодонро
Ту ҳарф ба ҳарф мекунӣ такрор.
Ҳар ҷо ки будам тамоми умри худ
Ман мешудам аз ҳамин садо бедор.

Ду даст кушодаву уфуқҳоро
Ҳамчун хати марз кардаӣ таъйин.
Ҳамчун хати ҳушдор бар девор,
Ҳамчун хати марзи суннату ойин.

Мисли хати сарнавишти бетаҳрир
Ин хат ба нигоҳи ман муҷассам буд.
Тӯмори муқаддаси балогардон,
Чун хатти васийяте зи Одам буд.

Бигзор ки ҳар хате шавад ботил,
Зинҳор, на ин нишонаи тақдир.
Бигзор ки дар ғуруби хунинаш
Бар гардани ман биёяд ин шамшер.

Истода агар наӣ сари ин марз
Дар селрави замонаи бекеш,
Арвоҳи гузаштагон ба шоми ид
Пайдо накунанд хонаҳои хеш.

Умре ба шаҳомати ту менозам,
Эй мазҳари рӯҳи бешикасти ман.
Аз шохаи килки ту қалам кардам,[3]

---

[2] Кӯҳест дараҳояш анбошта аз лозур (пирях) дар мунтаҳои шарқи Тоҷикистон. Манзур ҳама кӯҳистони мо ва лозурҳои мо.
[3] Дар домани Лозуркӯҳ дараест бо номи дараи килкҳо (найқалам).

Ангушти Масеҳ шуд ба дасти ман.

Занбӯри ту лона дар дилам дорад,
Чун дар ҷигари камолҳои нарм.
Ҳарчанд ки неши садзабон хурдам,
Озори касе наҷустам аз озарм.

Бо санги қаноати ту бишкастам
Сар нозада гардани ҳавасҳоро.
Омӯхтам аз ҳилоли лоли ту[4]
Афсуни раҳоӣ аз қафасҳоро.

Аржанги ман аст ҷумла осорат,
Зелолу чабарғу фарку гулхорат.
Ҳам боғи наботи[5] ман ба домонат,
Ҳам шохи наботи ман ба дасторат…

Як умр ба як қарор истодан
Дар паҳнаи ин ҷаҳони беистод
Дарсест варои ҷумла мактабҳо,
Ғайри ту надонамаш дигар устод.

САФАР

Кӯҳ моро шукӯҳ омӯзад,
Ҳиммат аст, он чи кӯҳ омӯзад.

Бо суръати чархи саҳнаи театр
Ҳар лаҳза ҷаҳони мо дигар гардад.
Ҳар қадр ниқоб тоза ороянд,
Дар дидаи ман ғарибтар гардад.

Ночор ғарибтар шавам ман ҳам,
Чун ҷумлаи бениҳояту оғоз.
Чун тарма дилам ба доманат кӯчад,
То сар бинихад ба пои ту, устоз.

Худ аз пайи дил ҳамешитобам боз,
Пайваста ба лаб ҳамин дуъо дорам:
«Эй кош, туро ба ҷои худ ёбам,
Ё Раб, машикан ту хатти паргорам”.

---

[4] Кабки ҳилол, ки хушхон нест.
[5] Боғи набот – боғи ботаникӣ.

Бигзор, ки раҳ чу кошии чинӣ
Ҳамвор бувад, фароху бопаҳно.
Бигзор, ки пул ба пояи пӯлод
Нозанда бувад ба шонаи дарё.

Бигзор ҳазор нақшаи дигар
Дар тарҳи навини роҳҳо бошад,
Аммо ту ба ҷои хештан бошӣ,
Саҳми ту зи тарҳҳо ҷудо бошад…

Эй роҳкушо, туро сано хонам,
Хайре ба ҷаҳон чу раҳкушоӣ нест.
Сад гуна нисор мекунад мардум,
Аммо ба савоби ин худоӣ нест.

Он пинаи дасти ту гули шодист,
Ангушти ту худ калиди ободист,
Чашми ту чароғи роҳи озодист,
Ҳаққо, ки ҳамосаи ту фарҳодист.

Танҳо зи ту илтимоси ман ин аст
Аз ёд мабар шукӯҳи кӯҳҳоро.
Магзор, ки об аз осиё афтад,
Аз решаи ҷон ҷудо шавад дарё.

Лозуркӯҳ!
                    Бурҷи порсои ман
Албурзи шукӯҳи хештандорӣ.
Дар раг-раги рӯдҳост хуни ту
Дар пайкари дашту боғҳо ҷорӣ.

Ойини ту карда ойинабандат,
Он кист, ки бишканад туро ойин?
Он кист, ки аз ҷунун гиребонат
Хоҳад бидарад ба панҷаи хунин?

Аз ту на зумурраду на зар ҷуста
Фарзанди ту, посдори кӯҳистон.
Оне ки зи паҳнаҳои пурошӯб
Раҳ ҷуста ба сӯи қуллаи виҷдон.

Раҳ ҷуставу дар масири якроҳӣ
Сад роҳи саробро раҳо карда,
То бар сари оби зиндагӣ охир

Дарди дили хешро даво карда.

Тоҷик ҳамеша мисли бӯтемор
Бар саргаҳи об шишта ғам хурдаст.
То қисмати дигарон нагардад кам,
Нохурда, ба оби худ қасам хурдаст.

Ҳарчанд зи санги захмгини ту
Ҷустанд нишони теғи Искандар,
Ҳарчанд зи лаъли қалби хунинат,
Оростаанд хотаму афсар,

На асли туро шинохта боре,
На ҳикмати ин виқор донистанд,
На қимати оби дидагони ту,
На ҳурмати обшор донистанд.

З-он санг, ки афканӣ ту чун Шиблӣ,[6]
Огоҳ шудӣ зи хешу бегона.
Тоҷик бимонд дар канори ту,
Як ҳарфи ҳақ аз ҳазор афсона.

Афрошта сар ба равзани гардун,
Ту қисмати ӯ аз осмон хоҳӣ,
То косаи қисматаш бувад саршор,
Чун ҷоми саховати шаҳаншоҳӣ.

То рӯди дуруди ӯ бувад ҷорӣ,
Дар ҷадвали шоҳрӯди фарҳангаш.
То чархаи Осиё бувад гардон,
Омӯ набарад зи ёд оҳангаш.

Ҳайфо, ҷигари ту об мегардад,
Дар оташи ҳирсу ози оламхор.
Сӯи ту ҳамехазад зи ҳар кӯе
Оташнафас аждаҳои истеъмор.

Ҳар дуд, ки аз манораҳои оз[7],
Мепечад сӯи гунбади гардун,
Чун ҳалқа ба гардани ту меафтад,

---

[6] Шиблӣ – орифи маъруфи тоҷикасли бағдодӣ, ки ба ривояте вақте ба сабаби ошуфтагии рӯҳӣ дар теммористон буд ва чун дӯстон ба аёдаташ рафтанд, ба сӯяшон санг андохт ва чун онҳо гурезон шуданд, гуфт: Дӯст на он аст, ки аз санги дӯст бигрезад.
[7] Манзур бухорҳои саноъатии ҷаҳонӣ.

Гӯё ки ту вомдорӣ аз ҳар дун.

ДИДОР

Зи санги кӯҳсор ойинае дорем меҳройин,
Ки дар ин ҷоми Ҷам аҳли ҷаҳон дидор мебинанд.

Ин гуна дилам ба чангали ошӯб,
Ногоҳ зи дур мешавад пайдо
Он қуллаи меҳри ҷовидони ман
Он пайкари пуршаҳомати воло.

Як пораи абри шӯх кӯдаквор
Бо бозии хеш карда машғулаш,
В-он хоҳари меҳрубони ӯ – Маҳрӯд
Мешӯяд пойҳои шахшӯлаш.

Ӯ низ маро зи дур мебинад,
Месурфаду рост мекунад қомат:
«Обо,
ку биё,
чи дер меоӣ,
На хатти ту мерасад, на пайғомат».

Эй Пир, дуруд, ҷовидон бошӣ,
Бе ёди ту як нафас намегирам.
Сад шукр, ки боз дидамат барҷой,
Бе ту камтар зи нақши тасвирам.

Бурҳони вуҷуди ман вуҷуди туст,[8]
Бе устуни қомати ту вожунам.
Ҳар кабки канори туст ҳамхонам,
Ҳар лолаи сурхи туст ҳамхунам.

То ҳаст паноҳи ту Ҳумохуна,[9]
То боли ҳумой бар сарам бошад.
Бе афсару тахту ганҷ султонам,

[8] Эй ҳузури мақдамат дар зиндагӣ бурҳони ман. – Бедил.
[9] Номи дарае дар пои *Лозуркӯҳ*, ки ошёни мурғони ҳумо аст.

Ин бол чу дасти модарам бошад.

Медонам як-як арчаҳоятро,
Ҳар бор шуморашон ҳамегирам.
Ҳар кас, ки камон кашад ба нахчират,
Гӯё, ки ба дил нишонад ӯ тирам.

Бигдохта оташи дилат лозур,
Ҷорист зи чашмат оби ойина.
Ҳар кас, ки бидид рӯи худ дар он
Дар ӯ нагирифт сеҳри бадкина.

Як тахтаи лозури ту фарзандон
Дар оташи назъ рӯйи дил монанд.
Аз ҷӯйи яхат насибаи охир
Дар мазраъи оташини худ ронанд.

Дарсе, ки гирифтам аз дабистонат
Фармоядам аз ҳазор як кардан:
Қулзум ба даруни сина парвардан,
Як чашмаи сода бар лаб овардан.

Як чашмаи содае, к-аз он хуршед
Бо найлаби нур об менӯшад.
Худ оинаи камоли берангист,
Сад ранг гул аз канори он ҷӯшад.

Бар «қуллаи оҷ»-и шеъри номавзун
Аз лолаи сурхи ту ливо дорам.
Пеши ту ки ҳамчу тифли нодонам,
Аз мӯи сафеди худ ҳаё дорам.

НАҶВО

Аз қадди хамидаи фалак мебинам,
Ӯ низ мурод аз замин меҷӯяд.

Ҳоло,
хуш бош, Достони ман,
Умри ту фузун зи Достон бодо.
То қуллаи ту нишеми Симурғ аст,
Ин фарру шукӯҳ ҷовидон бодо.

Бар дӯши ту боми осмони мост,
Ин шона баланд ошёни мост.
Зинҳор тиҳӣ мабод дасти ту,
З-он даст насиби обу дони мост.

Қадри моро чу довари дунё,
Андоза зи қомати ту мегирад.
Эй Пир, бипой инчунин солор,
Солор будан туро чӣ мепирад![10]

Ҳарчанд вуҷуди осмонием,
Ин хок чу оби зиндагӣ донем.
Бо хок будан, ба хок пайвастан,
Ин аст шаҳодате, ки инсонем.

Он гуна, ки по ба доманат мондам,
Як рӯз ба домани ту сар монам.
Сад шукри вуҷуди ту, ки то ҳастӣ,
Бо лаъли дили ту ҳамгуҳар монам…

В-онгоҳ ки осмон чу ойина
Бар фарқи сари ту пора мегардад,
Он гоҳ ки мармари сапеди ту
Хокистари як шарора мегардад,

Он гаҳ ки забони оташафшонҳо
Сар мекашад аз замири ту берун,
Он гоҳ ки ошкор мегардад -
Дар синаи туст як дили пурхун,

Он гоҳ ки куҳ чу «иҳни манфуш» аст[11],
Ман хилвати тоати ту меҷӯям,
Аз домани сабзи ту ҳамехезам,
Тавфиқи шафоати ту меҷӯям…

НИЁИШ

Осмонҳост дар вилояти ҷон,
Корфармои осмони ҷаҳон.
Дар раҳи рӯҳ пасту болоҳост,

---

[10] Мепирад – месозад, мезебад. Гӯиши мардумӣ.
[11] Ишора ба ояти 5 сураи муборакаи «Такосур» (Ва кӯҳҳо аз ҳайбати он ҳамчун пашми паҳида пароканда гарданд.)

Кӯҳҳои баланду дарёҳост.
(Аттор)

То мерасад он замонаи мавъуд,
Он қисмати бехатои лутфу қаҳр,
Мебояд табли огаҳиро кӯфт,
Мебояд хост доди ту аз даҳр.

Аз зарби шикасти Қитъаи Лозур,
Аз силии шаҳркӯби дарёҳо,
Аз наъраи раъду озарахши дай
Ҳушдор ҳамерасад ба гӯши мо:

Эй зодаи чор гавҳар – эй Инсон!
Аз гавҳари оташ ин фузунхоҳӣ
Берун бикашад турову гардонад
Дар тобаи тобдода чун моҳӣ.

Аз аҳди нахусти хештан ёд ор,
Ёд ор, амонати ҷаҳон бар туст.
Тақдир агарчи аз азал барҷост,
Тадбири замину осмон бар туст.

Дар олами ҷон, ки осмонҳоест,
Доранда ба кор осмони даҳр.
Пиндори бад ар зи шаҳд заҳр орад,
Пиндори наку даво кунад аз заҳр.

Ҳар чашма ишорате зи чашми туст,
Сар барзада ҳар гиёҳ мижгонат.
Андешаи неки ту насими субҳ,
Шабнам ҳама аз зулоли виҷдонат.

Бодо, ки чаҳор рукни бунёдат
Аз адл шавад чу нури биноӣ.
Магзор каҳе зи кӯҳи ту коҳад,
То бо ту бувад тавони дарёӣ.

Саршор бувад пиёлаи Норак,
Лабрез бувад сафинаи Роғун.
Ому биравад ба пешвозу Сир,
Ояд ба зари шафақ қабо гулгун.

Дастони ситорарези дарёҳо

Сад чархаи нурро бигардонад
Он қадр,
ки деви зулмати инкор
Дар пойи шаҳомати ту сар монад.

Тобистони 2012 – 2018